

Posudek vedoucí na diplomovou práci Marka Matviji

Nesnesitelná blízkost: podivné mediální konfrontace

Diplomová práce Marka Matviji má za své téma blízkost nahlíženou především psychoanalytickým pohledem jako parametr, jenž do sociálních vztahů a do našeho vnímání sociálního prostoru v některých situacích vnáší problematický pocit tísně a znepokojení. Blízkost – jako problematická hraniční zkušenost podobného, ale přitom nestejného; příliš dotěrného a intimního; nejasně definovatelného, protože nedostatečně odděleného, atd. – může mít za následek, jak ve své práci autor detailněji zkoumá, různé obranné psychické mechanismy ze strany těch, na něž doléhá, stejně jako se může značnou měrou podílet na samotné konstituci jejich sociální a psychické identity.

Přestože většinou studentům při vedení jejich prací doporučuji zúžit si co nejvíce vybrané téma, v tomto případě jsem uvítala autorovu odvahu pustit se do průzkumu konceptu zcela obecného, tj. blízkosti, protože takto široce pojaté téma vyhovovalo jeho touze (ale zároveň i schopnostem) pustit se v rámci diplomové práce do více dobrodružného, esejistického typu myšlení, než jaký obvykle diplomové práce přinášejí. Z větší části se pak moje nadějeplná očekávání vskutku naplnila a Markova diplomová práce přináší neotřelou a inteligentní analýzu blízkosti z několika odlišných úhlů pohledu. Spíše esejistická forma mu umožnila s lehkostí kombinovat rozličné postřehy, chvíli se zamýšlet nad globalizací, chvíli nad formováním identity, někde se pustit do podrobného rozboru jednoho klasického filmu (konkrétně Hnusu od Polanského), někde naopak spět spíše až k deníkovému uvažování nad vlastní zkušeností z natáčení, jinde pak mířit v podstatě k fejetonovému tvaru, v rámci něž na krátké ploše zobecňuje určité principy stojící za současnými proti-islámskými debatami na internetu. Velký rozptyl témat, jichž se dotýká, je ze čtenářského hlediska většinou osvěživý a na mnoha místech se mu podle mého soudu daří dospívat k chytrým postřehům – např. když vyjevuje, jak pro internetové islamofoby mohou postavy islamistů fungovat jako tzv. parciální objekty, anebo když přibližuje, jak se prostředím stává součástí naší identity a jak proměňuje mj. i to, jakým způsobem mluvíme.

Na druhou stranu, přestože respektuji a oceňuji autorovu snahu rozpochybovat své myšlení do více tekutého stavu, volně přecházejícího mezi jednotlivými, často velmi vzdálenými oblastmi průzkumu, občas se přeci jen tato těkavost mění v až přílišnou letmost, s níž jsou jednotlivé postřehy do textu vsazovány. (Např. leckdy by bylo možné, i při zachování žánru eseje, čerpat z více vědeckých zdrojů k tématům identity, psychoanalýzy, sociálních rolí, nových médiích, globalizace atd., a následně se nad nimi zamyslet důkladnějším způsobem.) Určitá letmost a uspěchanost je koneckonců znát i z množství chyb zahrnujících nejen pravopisné chyby, ale někde také třeba vynechaná či opakující se slova ve větách apod. Zatímco některé pasáže pisatel dokáže vytěžit na maximum (viz třeba důkladný rozbor tématu unheimlich blízkosti v Hnusu, kde ji zkoumá z hlediska formálního, tematického, prostorového, dramaturgicko-psychologického), jinde je i po obsahové stránce snad až příliš rychlý a stručný a namísto důsledného ponoru přináší jen letmý náhled na možné významy určitého sociálního jevu či díla. Za nejméně podařenou pak považuji kapitolu 2.2 o místech nacházejících se na „vnitřní městské periferii“, která je na můj vkus příliš deníkově založená na

pouhém popisu toho, co bylo navíc z části zřejmé už z autorova dokumentu Místo mezi místy. V úhrnu to pak vede k dojmu, jako by se téma textu odráželo i v samotné jeho struktuře: jednotlivé nepřilíh související části jsou dány do znepokojivě těsné blízkosti a celek textu se tak napíná v jakémsi lehce znepokojivém napětí nedostatečné vnitřní koherence.

Navzdory těmto několika výtkám považuji diplomovou práci Marka Matviji za bystrou a stylisticky dobře napsanou. Je to text, jenž přináší množství originálních postřehů a s nakonec sympatickým rozletem kombinuje různě daleká (či naopak blízká) témata pod oním zastřešujícím konceptem problematicky těsné blízkosti. Navrhuji proto tuto diplomovou práci hodnotit známkou B.

25. 9. 2016

Helena Bendová

